

СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто сутність, структуру і призначення інформаційної системи підприємства та окреслено напрями її розвитку з метою підвищення ефективності діяльності підприємства.

Essence, structure and setting of the information system of enterprise and outlined directions of its development, is considered with the purpose of increase of efficiency of activity of enterprise.

Ключові слова: інформаційна система, інформаційні ресурси, системний підхід, ефективність діяльності підприємства.

Вступ. На кожному етапі організації і ведення господарської діяльності підприємства виникає потреба управлінського персоналу у різноманітній інформації для прийняття обґрунтованих рішень, тому постійно зростають вимоги до якості інформації, а системи і засоби реєстрації, накопичення та обробки інформації вимагають постійного удосконалення і стають невід'ємною складовою цілісної системи управління підприємством. Ускладнення економічних умов господарювання кризовими явищами, інфляційними процесами, посилення конкуренції, зміни нормативно-правового середовища призводять до збільшення обсягів інформації та появи нових задач і методів управління, у зв'язку із чим постають проблеми оптимізації використання інформаційних ресурсів шляхом запровадження сучасних інформаційних систем на основі використання новітніх комп'ютерних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам функціонування інформаційних систем підприємства, розвитку інформаційних технологій присвячено багато наукових праць вчених-економістів. Бутинець Ф.Ф., Брожик Л.Л., Давидюк Т.В., Євдокимов В.В., Легенчук С.В., Пушкар М.С. досліджують значення інформаційних систем в управлінні підприємством, їх забезпечення, передумови та принципи створення [1; 5]. Бутова Р.К., Журавльова І.В., Назарова Г.Н., Павленко Л.А., Пономаренко В.С., Пушкар О.І. [2] досліджують сутність інформаційних систем в економіці, розглядають інформаційний процес як об'єкт автоматизації. Проте сучасні ринкові перетворення в суспільстві створюють нові умови для суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм і різних форм власності, що вимагає відповідних перетворень в управлінні підприємствами, оновленні способів обробки інформації та проведенні подальших досліджень для вирішення окреслених проблем.

Метою написання статті є теоретичний розгляд сутності і визначення основних структурних параметрів інформаційної системи підприємства, за допомогою якої забезпечується рух інформаційних потоків в управлінні економічною діяльністю підприємства.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішньому етапі розвитку інформаційних систем і технологій більшість складних операцій з обробки інформації як на великих підприємствах, так і на малих вже автоматизовано, і подальше підвищення ефективності управління підприємством на основі сучасних інформаційних систем можливе за умови їх подальшого розвитку та удосконалення підходів щодо використання результатів обробки інформації із врахуванням ієрархії управлінської системи підприємства. Управління підприємством – процес складний і динамічний. На кожному рівні управління існує своя потреба в інформації у відповідності до обсягів управлінської роботи, в свою чергу, на будь-якому об'єкті управління можуть змінюватись параметри і характеристики його стану. Управлінські рішення приймаються на основі оцінки і аналізу безперервних потоків оброблюваної інформації. Крім того, управлінська система кожного підприємства потребує інформаційного зв'язку між рівнями управління. Тому основою дослідження проблем управління підприємством та створення його сучасної інформаційної системи є системний підхід, який базується на ідеях загальної теорії систем і системного аналізу. Абрамов В.І., Арутюнов В.Х. зазначають, що у «широкому розумінні загальна теорія систем включає: 1) кібернетику, котра базується на принципах зворотного зв'язку і кругових причинних ланцюгів та досліджує механізми цілеспрямованої поведінки і самоконтролю; 2) теорію інформації, що вводить у науковий обіг поняття кількості інформації і розвиває принципи передавання інформації; 3) теорію ігор; 4) теорію рішень; 5) топологію, яка містить теорію графів і теорію мереж; 6) факторний аналіз; 7) теорію систем у вузькому розумінні, котра намагається вивести із загального визначення системи її прикладні галузі (системотехніку, дослідження операцій, інженерну психологію)» [3, с. 10]. Системний аналіз вивчає складні об'єкти і виступає різновидом системного дослідження: він розглядає лише штучні системи, що виникли за участю людини, і використовується під час прийняття рішень та управління. Головна увага у системному аналізі зосереджується на забезпеченні ефективної взаємодії людини (суб'єкта пізнання) з реально існуючою системою (об'єктом), що досягається перетворенням складних завдань на прості, важкої проблеми – на чітку серію задач, що мають рішення, в результаті чого досягається вибір різних варіантів можливих вирішень за допомогою системного аналізу [3, с. 13].

Ситник В. Ф., Писаревська Т. А., Єршоміна Н. В., Красва О. С. акцентують увагу на тому, що системний підхід є науковою основою правильного дослідження й управління різними системами [4, с. 21], а щодо економічних процесів системний підхід означає:

Рис. 1. Узагальнена структура інформаційної системи підприємства як складової системи управління

- вивчення взаємозв'язаних об'єктивних економічних законів, згідно яких здійснюється вибір планових завдань;
- визначення мети розвитку кожної складової системи у їх взаємозв'язку, щоб об'єктивно встановити критерій оптимальності планування;
- структурний аналіз системи, який розкриває характер взаємозв'язків і призначення кожної підсистеми;
- дослідження особливостей управління і механізму зворотних зв'язків для вибору оптимального варіанту реалізації планів;
- з'ясування характеру і ступеня впливу на систему умов її функціонування (середовища) для підвищення надійності планових розрахунків;
- вивчення процесів прийняття рішень у кожному блоці системи з урахуванням взаємодії останнього з іншими підсистемами та його місця в системі як єдиному цілому [4, с. 21].

Таким чином, система управління підприємства являє собою процес, що складається із взаємопов'язаних та взаємозалежних елементів. Під управлінням слід розуміти цілеспрямований вплив однієї системи (підсистеми) на іншу з метою забезпечення її поведінки в заданому напрямі. На основі застосування системного підходу слід зробити висновок, що такими елементами виступають керівна (апарат управління), керована (об'єкт управління) та інформаційна системи (рис. 1). Деталізація структури інформаційної системи підприємства залежить від зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства та завдань його системи управління.

Між керівною і керованою системою існує постійний взаємозв'язок, який забезпечується через інформаційну систему. Звідси впливає основне завдання керівної системи – це переведення керованої системи із одного стану в інший згідно із запланованими завданнями за допомогою інформаційної системи. Тому призначення інформаційної системи полягає в дослідженні економічного об'єкта, його стану, що виражається через одержання вихідної інформації у вигляді економічних розрахунків і показників. При формуванні необхідної вихідної інформації необхідно враховувати, що від її якості залежить правильність прийняття управлінських рішень, тому постає проблема достатності інформаційного забезпечення інформаційних систем.

Висновки. Отже, створення інформаційної системи управління виробничо-господарською діяльністю підприємства передбачає встановлення характеру та технології взаємозв'язків між структурними підрозділами, визначення регламентів діяльності складових елементів підприємства, оптимізацію інформаційних потоків, а зміна економічних умов господарювання вимагає подальших досліджень для вибору найкращого варіанту структури інформаційної системи підприємства.

Література

1. Інформаційні системи і технології в обліку : підручник / [Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Євдокимов В.В., Легенчук С.В.]; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – [3-є вид., перероб. і доп.]. – Житомир : ПП «Рута», 2007. – 467 с.
2. Інформаційні системи і технології в економіці / [В.С. Пономаренко, Р.К. Бутова, І.В. Журавльова, Г.Н. Назарова, Л.А. Павленко, О.І. Пушкар]; за ред. В.С. Пономаренка. – К. : ВЦ «Академія», 2002. – 544 с.
3. Методологія системного підходу та наукових досліджень (дослідницькі та інноваційні процеси в державній службі) : [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.] / В.І. Абрамов, В.Х. Арутюнов. – К. : КНЕУ, 2005. – 178 с.
4. Основи інформаційних систем : навч. посібник / [В. Ф. Ситник, Т. А. Писаревська, Н. В. Срьоміна, О. С. Краєва]. – К. : КНЕУ, 2001. – 420 с.
5. Пушкар М.С. Розробка систем обліку : [навч. посібник] / М.С. Пушкар. –Тернопіль : Карт-бланш, 2003. — 198 с.

Надійшла 19.08.2011

УДК 338

Р. П. ШЕРСТЮК, О. Б. ПОГАЙДАК

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРИРОДООХОРОННОГО ПРОВАЙДИНГУ В УМОВАХ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто особливості організації природоохоронної діяльності в умовах підприємства. Запропоновано на основі організації природоохоронного провайдингу активізувати нові напрямки підприємництва як свідомо регульованого та контрольованого процесу його екологізації.

In the article the features of environmental activities in the enterprise are discussed. It is proposed on the basis of environmental providing activate new lines of business as a consciously regulated and controlled process of its ecological

Ключові слова: природоохоронна діяльність, підприємство, провайдинг.

Актуальність проблематики. За умов активізації науково-технічного прогресу в ХХІ ст. світова спільнота намагається створити новітню модель розвитку людства, що обумовлено глобалізацією та інформатизацією суспільства, трансформацією його соціально-економічної та екологічної спрямованості. Зростання рівня споживання економічних благ в суспільстві зумовлюють нові визначальні доміанти розвитку, а також відповідні протиріччя у збалансуванні виробничих і соціально-економічних інтересів у процесі провайдингу природоохоронної діяльності підприємства.

Як відомо, причиною існування таких суперечностей є сама еволюція людства, яке створило небаченої складності систему, яка, з одного боку, взаємодіє із природою, а з іншого її нещадно експлуатує, ушкоджує та часом руйнує. Тому економічні відносини в суспільстві не могли розвиватися по-іншому, як використовуючи природні ресурси і вносячи різноманітні елементи дисгармонії в механізми саморегуляції біосфери. Викликані таким чином порушення механізмів саморегуляції природного середовища є наслідком самої специфіки господарської діяльності. Сучасне суспільство і донині не усвідомило, що Природа – абсолютна передумова і умова людини. Людина не лише породжена Природою, але й сама постійно робить її вихідним пунктом і першоджерелом своїх нових прагнень. Власне ці та інші обставини обумовлюють актуальність і своєчасність даної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику організації природоохоронної діяльності в умовах підприємства розкрито в працях Б. М. Андрушківа, А. А. Садекова, О. А. Васюти, Л. Г. Мельника, Т. Ю. Туниці та інших [1–14]. Тим часом особливості організації природоохоронної діяльності (провайдингу) в умовах підприємства розкриті недостатньо.

Мета і завдання статті. Метою даної статті є розкриття особливостей організації природоохоронної діяльності в умовах підприємства з перспективою формування на інноваційних засадах науково обґрунтованого провайдингу організації природоохоронної роботи на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. За існуючих філософії й умов господарювання та підприємництва, екологічні й економічні інтереси суспільства є нетотожними за змістом і методами їх досягнення. Вони містять єдність і протилежність, цілу низку протиріч між екологічною збалансованістю світу і зростаючими потребами людства в використанні природних і енергетичних ресурсів. І це є зрозумілим, оскільки використання природних ресурсів, обмін енергетично-речовинними потоками завжди підпорядковуються економічним інтересам суспільства – зумовлюючи виснаження природних можливостей збалансованого відновлення потенціалу життєзабезпечення.

Тому традиційний економічний спосіб взаємодії суспільства і природи зумовлює необхідність трансформації ринкових відносин і, можливо, в майбутній ноосферній перспективі до їх заперечення.